

**Eszterházy Károly Egyetem
Neveléstudományi Doktori Iskola**

**Doktori Iskola vezetője:
Dr. Pukánszky Béla, DSc, egyetemi tanár
Dr. Bárdos Jenő, DSc, professor emeritus, programigazgató**

Pálfi Dorina

**A PEDAGÓGUSOK STÁTUSZKEZELÉSI
KOMPETENCIÁJÁNAK FEJLESZTÉSE**

Doktori (PhD) értekezés tézisei

Témavezető: Kovácsné dr. habil Nagy Emese

Eger, 2020

1. Bevezetés

Ma Magyarországon a közoktatási intézmények általános és középiskoláiban erős szegregáció figyelhető meg, amelynek egyik jele, hogy a gyenge szociális háttérrel rendelkező tanulókat elkülönítik, akik ezáltal hátrányos helyzetbe kerülnek. Általános, hogy az alulszocializált, legtöbbször szegény családok gyermekeinek az iskola nem biztosítja a társadalmi felemelkedés lehetőségét, ezért kudarcot, hátrányt szenvednek származásuk miatt. A jelenség következménye, hogy az ország – azáltal, hogy az iskolák képtelenek hatékonyan nevelni, oktatni a hátrányos helyzetű családokból érkező gyerekeket – sok olyan tehetséget veszít el, akik felnőttként hozzájárulhatnának az ország fejlődéséhez (*Nahalka*, 2017, 2016; *Radó*, 2017, 2007).

Még azokban az iskolákban is, ahol együtt nevelik, tanítják a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyerekeket, jelen lehet a szegregáció. Erre példa, hogy két (vagy több), eltérő tudásszintű (pl. nívo és felzárkóztató) osztályt, tanulócsoportot hoznak létre, ahol a felzárkóztató osztály, csoport általában a hátrányos helyzetű tanulók gyűjtőhelye, amely óhatatlanul az esélyek egyenlőtlenségének a létrejöttét vonja maga után (*K. Nagy*, 2016).

Az esélyek egyenlőtlensége (továbbiakban esélyegyenlőtlenség) kialakulásának megértéséhez a tudományos kutatások három értelmezési modellt kínálnak, amelyeket elsősorban *Nahalka István* (2016) tanulmányának felhasználásával mutatunk be. Az első értelmezési modell a *deficit-modell*, amely a leginkább jellemző a magyar pedagógiai felfogásra. Ezen elmélet szerint azért alakulnak ki a tanulók között az iskola szempontjából fontos egyenlőtlenségek, mert vannak gyerekek, akik a közoktatásba, szociális hátterük miatt eleve hátrányokkal érkeznek. Kevesebb a hozott tudásuk, rosszabb kommunikációs készségekkel, negatív viselkedési formákkal, az iskola számára nem megfelelő normákkal rendelkeznek. Ezek a deficitek elvezetnek a rosszabb tanulmányi eredményekhez, a fejlődés megrekedéséhez, a korai iskolaelhagyáshoz. Az iskolák orvosolni próbálják ezeket a hátrányokat, felzárkóztató foglalkozásokat szerveznek a „hátrányokkal küzdő” gyerekeknek, mivel azonban általában nincs elegendő humán erőforrás a feladat végrehajtására, az eredmény elmarad.

A második értelmezési elmélet a *szegregáció-modell*. Az esélyegyenlőtlenség kialakulásának magyarázatában ez a modell nem tér el a deficit-modellől – tehát továbbra is a családjukból az iskolába hátrányokkal érkező gyerekekről van szó –, azonban ez az értelmezés a diákok közötti különbségek mélyüléseért az iskolarendszert teszi felelőssé. Az elmélet szerint

az iskolai szelekció lényege az, hogy különválasztják a többségi társadalom szempontjából „jó” és a hátrányos helyzetű családok gyerekeit. Eredményeképpen a hátrányos helyzetű gyerekek családi háttérüket, szocializáltságukat tekintve homogén csoportokban tanulnak, viselkedésük tekintetében nincs követhető pozitív minta, a tanulás legtöbbször nem érték, de nincs olyan a környezetükben, aki e tekintetben ösztönzőleg hatna rájuk. Ebben az értelmezésben az esélyegyenlőtlenséget a két társadalmi csoport gyerekeinek az egymástól való elválasztása eredményezi.

A harmadik értelmezési modell a *látens diszkrimináció-modell*, a deficit- és szegregáció-modell kritikájaként jött létre. A látens diszkrimináció-modell szerint a gyerekek nem érkezik hátrányokkal az iskolába, hanem az iskolák működésének rendszere generálja ezeket a különbségeket, ugyanis a közoktatási intézmények a jó (vagy jobb) szociális háttérrel rendelkező gyerekek tudásához, kommunikációs készségéhez, viselkedési formáihoz és normáihoz igazodnak. Azok a gyerekek, akik ettől eltérnek, hátrányba szorulnak, mivel az iskolák nem képesek módszereiket hozzájuk igazítani és ezzel a hátrányaikat lefaragni. A látens diszkrimináció-modell szerint a szociálisan hátrányos helyzetű, gyakran szegény családból jövő gyermekek nem tudnak kevesebbet a világról, hanem más tudással, gyengébb verbális kommunikációs készséggel rendelkeznek, mint a jobb szociális háttérű és tehetősebb családból érkezők, amely hiányosságok leküzdésére a közoktatási intézmények nincsenek felkészülve. Az esélyegyenlőtlenség csökkentése nehéz feladat, amelyre fel kell készíteni a legtöbbször a deficit- és szegregáció-modell valló pedagógusokat (Nahalka, 2016). Olyan hatékony eljárásokkal, módszerekkel kell megismertetni az őket, amelyek a látens diszkrimináció-modell által jelzett különbségek felhasználásával segítenek megteremteni a gyermekeknek a méltányosság¹ elvét előtérbe helyező együttnevelését, amely végső soron a társadalmi mobilitás egyik segítője lehet. Ennek egyik eszköze a tanulói *státuszkezelést* magába foglaló módszeregyüttes alkalmazása. A státuszkezelés olyan pedagógiai eljárás vagy beavatkozás, amelynek célja a tanulók közötti egyenlő vagy közel egyenlő státuszból történő interakció kialakítása, amely a feladatokhoz való egyenlő hozzáférést² és eredményeképpen minden gyermek számára a fejlődés lehetőségének megteremtését jelenti (K. Nagy és Révész, 2019).

¹ Dolgozatom szempontjából, az osztályteremre fókuszálva, a méltányosság alatt azt értjük, hogy minden tanuló számára biztosított a tananyaghoz való egyenlő hozzáférés, hogy minden gyerek megfelelő színvonalú, minőségi oktatást kap, amihez kihívást jelentő, motiváló feladatok állnak a rendelkezésre. A méltányosság jele továbbá, hogy az osztálytársak között egyenlő státuszból történő kommunikáció valósul meg.

² Az „*egyenlő hozzáférés*” alatt fizikai és intellektuális hozzáférést egyaránt kell érteni. Fizikai hozzáférés azt jelenti, hogy a csoportmunka során a feladat megközelíthető minden tanuló számára, a társak nem rekesztenek ki senkit. Az intellektuális hozzáférhetőség a nyelvi akadályok leküzdését jelenti. Az a tanuló, aki a verbális

2. Problémafelvetés

A státuszkezelés ismert fogalom, de kevés pedagógus jártas a megvalósításában, amelynek egyik oka az, hogy jelenleg csak pár olyan hazai pedagógusképző intézmény létezik, ahol megfelelően készítik fel a hallgatókat (illetve a hallgatók egy részét) annak alkalmazására. A pedagógusképzés három színtere közül – amelyet *Falus Iván* (2013, 2006) alapképzésre, a közoktatásba belépéskor történő bevezetőképzésre³ és a gyakorló pedagógusoknak szervezett pedagógus-továbbképzésre bont – a pedagógus-továbbképzés az, amely a leggyorsabban, legdinamikusabban képes reagálni a technológiai fejlődés, a szociális, gazdasági igények hatására megváltozott pedagógiai elvárásokra, kihívásokra, ezáltal azonnali megoldási lehetőségeket kínálhatnak a pedagógusok fejlesztésére (*Nagy, 2004; Mihály, 2005*).

A felsőoktatási intézmények képzései azonban nehézkesen, megkésve illeszkednek a kívánalomhoz. Ezt a kijelentést támasztja alá egy 2016-ban lefolytatott felmérés, ahol a hazai pedagógusképző egyetemek pedagógiai-pszichológiai moduljának tematikáit vizsgáltuk. A feltáró jellegű vizsgálat arra kereste a választ, hogy az öt legnépszerűbb pedagógusképző intézményben mennyire dominál a differenciált oktatására, kooperatív technika alkalmazására, az IKT eszközök használatára való felkészítés⁴. Az eredmények azt jelzik, hogy ezek a tartalmak háttérbe szorulnak a hagyományos, évtizedek óta meglévő kurzusokkal, kurzustartalmakkal szemben (*K. Nagy és Pálfi, 2017*).

Úgy véljük, hogy a pedagógus-továbbképzések azzal, hogy sok gyakorló pedagógust érnek el, jelentős változást hajthatnak végre viszonylag rövid idő alatt. A kérdés az, hogy vajon az ezt segítő hétévenkénti kötelező pedagógus-továbbképzés⁵ mennyire hatékony, milyen mértékben járul hozzá egy pedagógus gyakorlati munkájának fejlődéséhez, milyen mértékben befolyásolja, teszi hatékonyabbá a pedagógiai tevékenységét.

Értekezésemben a tanulói státuszkezelés megismerését célzó és ezzel az osztályteremben biztosítandó egyenlő esélyek megteremtését segítő pedagógus-továbbképzés hatékonyságának fejlesztésére illetve a pedagógusok státuszkezelési kompetenciájának

kommunikáció tekintetében nehézségekkel küzd, több, részletesebb magyarázathoz jusson, hogy számára is érthetővé váljon a tananyag, a feladat.

³ A kifejezést Falus Iván (2013) alkalmazza alap-, bevezető és továbbképzés hármasában, amelyben a bevezető képzés alatt a pedagógus pályára lévő gyakornokokat érti.

⁴ A vizsgált témakörökkel azt kívántuk felmérni, mennyire innovatív az adott felsőoktatási intézmény tematikája.

⁵ 277/1997. (XII.22.) kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről.

fejlesztésére irányuló kutatást mutatom be.⁶ Ahogy az egyenlőtlenségek kialakulását magyarázó látens diszkrimináció-modell megértéséhez és az eziránt való elköteleződéshez, úgy a státuszkezeléshez is pedagógiai kultúra- illetve szemléletváltásra van szükség. A ma leginkább adaptívnek tartott tanuláselmélet, a konstruktivizmus szerint a tudás megalkotása minden egyén – legyen az gyermek vagy felnőtt – számára egyedi folyamat, a már meglévő konstrukció továbbépítése (*Nahalka*, 2013, 2002). Ebből a megállapításból kiindulva a továbbképzésnek személyre szabottnak, a pedagógusok szemléletére és gyakorlati tevékenységére hatónak kell lennie.

Dolgozatom jelentősége abban áll, hogy a kutatás eredményeinek a közzététele, majd a pedagógusképzésbe és -továbbképzésbe való beforgatása rendkívül indokolt, mert a jelenleg több száz iskolát és több ezer pedagógust megszólító, az egri egyetem által vezetett országos pilot projekt keretében kidolgozott Komplex Alapprogram a képzések tekintetében nehézségekkel küzd, amelynek érzékelhető jele, hogy a képzett pedagógusok többsége a tanulók státuszkezelésének a szükségessége iránt elutasító magatartást tanúsít. A jelenséget a képzőknek kezelni szükséges.

3. Célok

A Problémafelvetésben megfogalmazott dilemma – miszerint a státuszkezelés hatékony elsajátításához olyan pedagógus-továbbképzésre van szükség, amely személyre szabott, szemléletváltást képes elérni és a gyakorlati tevékenységre pozitív erővel hat – eredményezte az ebben az értekezésben megjelenő kutatást.

A kutatás célja olyan vizsgálat lefolytatása, amelynek eredményeivel fejleszthető a státuszkezelést megismertető pedagógus-továbbképzés, eredményesebbé válhat a státuszkezelés ismereteinek elsajátítása és alkalmazása. Ennek eléréséhez a kutatási folyamat során feltártuk azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják a pedagógusok döntését a státuszkezelés elfogadásával, alkalmazásával kapcsolatban. Feltevésünk, hogy amennyiben ismerjük a döntést befolyásoló tényezőket és ezek pedagógusokra gyakorolt hatását, úgy ezekre fókuszálva a képző a továbbképzések alkalmával személyre szabott fejlesztést nyújthat, amely a pedagógus tekintetében a státuszkezelés eredményesebb elsajátításához vezethet. Mivel

⁶ A dolgozat megfogalmazásával kapcsolatban tisztázni kell, hogy a kutatási folyamatot egy kutatócsoport végezte, tehát a közös munkára vonatkozó megállapításokat T/1. személyben fogalmazom meg, de a kutatást jelen dolgozatban én mutatom be, ezért az ismertetéssel, leírással kapcsolatos utalásokat E/1. személyben használom.

azonban a képzőnek nem áll elegendő idő rendelkezésére ahhoz, hogy a személyre szabott differenciáláshoz, felkészítéshez szükséges minden lényeges attribútumot megszerezzen a képzésen résztvevő pedagógusokról, így az olyan általános és elérhető információk szolgálnak a személyre szabás alapjául, mint amilyen a pedagógus neme, életkora, a képzettsége (tanári vagy tanítói volta) és a munkahelyül szolgáló iskola városban vagy faluban való elhelyezkedése. A cél annak elérése, hogy a képző ezen információk birtokában, személyre szabottan végezze a tanulói státuszkezeléssel kapcsolatos ismeretek elsajátíttatását.

4. A kutatási folyamat bemutatása

A kutatásunk *három előzménykutatásból* illetve *próbamérésből* és a *primer kutatásból* áll. A primer kutatásunk során a státuszkezelés jövőbeli alkalmazását befolyásoló tényezőkkel és ezek egymásra gyakorolt hatásának vizsgálatával foglalkozunk, emellett megvizsgáljuk a képzők által megszerezhető nominális adatok, változók moderáló hatását. Ehhez általános iskolai pedagógusokat mérünk fel, melyre egy oktatási innováció⁷ nyújt számunkra lehetőséget. Ahhoz, hogy elérkezzünk a pedagógusok döntéshozatalát befolyásoló tényezők vizsgálatához, előzménykutatásokat végeztünk, melyek lefolytatása során szerzett információkkal szükségesek a primer kutatás elvégzéséhez.

A következőkben ezeknek az előzménykutatásoknak a rövid ismertetése jelenik meg.

4.1. Az első előzménykutatás – Képzői interjúk

Az első előzménykutatásként lefolytatott narratív interjúk a státuszkezelés bemutatását végző képzők körében történt. A kikérdezés a képzők informálódási lehetőségeinek feltárására irányult, tehát a cél annak kiderítése volt, hogy a képző az általa tartott továbbképzés kezdetekor mennyi információval rendelkezik a képzésen résztvevő pedagógusokról.

A konstruktivizmus elmélete szerint a személyre szabott differenciálás elengedhetetlen egy fejlesztendő személy eredményes tanításához, tanuláshoz. Ahhoz, hogy a pedagógusok eredményes fejlesztése megvalósuljon, szükség van személyre szabott differenciálásra,

⁷ EFOP-3.1.2-16-2016-00001 azonosítószámú „A Köznevelés Módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából – Komplex Alapprogram bevezetése a köznevelési intézményekben, a pedagógusok módszertani felkészítése a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében” című pályázat

perszonalizálásra, az elsajátítandó tudásegységnek a pedagógusokhoz történő hozzáillesztésére. A problémaként jelentkezik azonban, hogy a képzőknek nincs sem idejük, sem lehetőségük arra, hogy az általuk képzett pedagógusokat olyan mértékben ismerjék meg, amely szükséges lenne képzés során a személyre szabott differenciált képzésükhöz (különös tekintettel az előzetes tudás, a tanulási szokások, a témával kapcsolatos szemlélet, nézetek feltárására). Mivel a cél a hatékony pedagógusképzés megszervezése, így a képző azokra az információkra támaszkodhat, amelyeket lehetősége volt a képzés indításáig megszerezni.

A vizsgálat szerint a képzők által megszerezhető információk a következő szocio-demográfiai adatok: a *pedagógusok neme, életkora, műveltségi területe* (milyen szakos pedagógus) és az iskola területi elhelyezkedése, tehát, hogy *vidéki vagy városi pedagógusokat* fog-e fejleszteni. Habár idő- és információ hiányában személyre szabott differenciálásra nincs lehetősége egy képzőnek, a megszerezhető adatok birtokában a képzésen részt vevő pedagógusokhoz hozzáigazítható a továbbképzés azzal, hogy a képző a képzés bizonyos tartalmi részeit hangsúlyosabbá teszi. Ehhez nyújt segítséget a pedagógus nemének, életkorának műveltségi területének és az iskola területi elhelyezkedésének az ismerete.

4.2. A második előzménykutatás – Képzői kérdőíves felmérés

A második előzménykutatás mintáját a státuszkezelést megismertető képzők képezték. A mérés lefolytatásának célja az volt, hogy megismerjük a képzői tapasztalatokat azzal kapcsolatban, hogy az általuk képzett pedagógusok fejlesztésének eredményessége között megfigyelhető-e különbség – az első előzménykutatás során feltárt – nominális változók (nem, életkor, műveltségi terület, iskola településtípusa) alapján⁸. Kimutatható-e kutatás szempontjából fontos különbség a nominális változók szerint létrehozott csoportok között a státuszkezelésre való felkészítésük szempontjából? Ennek a kérdésnek a megválaszolása jelentette a kiindulópontot a primer kutatás lefolytatásához és adta az előfeltevéseket a kutatási folyamat egészének.

A mérés a státuszkezelés megismertetését végző képzők körében zajlott online kérdőív segítségével. A képzők eldöntendő kérdésekre válaszolva jelezték tapasztalatukat a nominális változók alapján csoportokra osztott pedagógusok fejlesztésével kapcsolatban. A felállított

⁸ Annak oka, hogy a képzők alkotják a kérdőíves felmérés alanyait az, hogy a képzett pedagógusokkal ellentétben ők azok, akik megfelelő háttértudás birtokában, a státuszkezelésre való felkészítésről hozzáértően, átfogóan tudnak nyilatkozni.

csoportok: nő-férfi; 35 évnél fiatalabbak, 35 és 50 közöttiek, 50 évnél idősebbek; tanár-tanító; vidéki-városi pedagógus.

A képzői kérdőíves felmérés eredményeit összegezve megállapítható, hogy a státuszkezelés megismertetésében jártas képzők tapasztalatai alapján életkor és az iskola településtípusa szerint nem mondható ki jelentős különbség a pedagógusoknak a státuszkezelést elfogadó hozzáállásával kapcsolatban. A nemek közötti eltérések tekintetében már megoszlanak a képzői tapasztalatok, míg a tanítók és tanárok körül a képzők szerint a tanítók elfogadóbbak, az új ismeretekkel szemben befogadóbbak.

4.3. A harmadik előzménykutatás – Képzői nyitott kérdéses vizsgálat

A harmadik előzménykutatás az előzőekben felmért képzők körében lefolytatott kvalitatív vizsgálat volt, amelyben a képzői tapasztalatokat vizsgáltuk nyitott kérdésekből álló online kérdőív segítségével. A vizsgálat célja azoknak a tényezőknek a feltárása volt, amelyek a pedagógusokat befolyásolják a státuszkezelés megismerésével, elfogadásával kapcsolatban.

A vizsgálat lefolytatását megelőzően tanulmányoztuk az elfogadási modellt, a Technology Acceptance Modell (TAM) különböző, folyamatosan igazított, módosított változatait. A TAM széles körben elfogadott és alkalmazott, egy új ismerettel/eszközzel/technológiával szembeni elfogadás mérésére alkalmas modell. A TAM felállított változatainak tényezőiből kerültek ki azok az adatok, amelyek a primer kutatásunk számára relevánsak, tehát azok, a pedagógusok elfogadását befolyásoló tényezők, amelyek hatását a kutatásunkban vizsgálunk.

A képzők által leírt tapasztalatok kvalitatív módon kerültek elemzésre egy magunk által elkészített kategóriarendszer segítségével. A válaszok kódolását és elemzését követően a következő tényezők kerültek megjelölésre: *Észlelt hasznosság*, *Használat észlelt egyszerűsége*, *Attitűd* és az *Önhatékonyság*.

A képzők többsége olyan negatív tényezőkről számolt be, amelyek a pedagógusokat befolyásolják a státuszkezelés jövőbeli alkalmazásával kapcsolatban. Ezek – a pedagógusoknak a képző felé történő jelzése alapján – elsődlegesen az idő- és eszközhiányra illetve a vezetői támogatás hiányára vonatkoznak. Mint a téma kutatója, mint képző és mint a módszer alkalmazója jegyzem meg, hogy a státuszkezelés alkalmazásának nem feltétele az idő, eszköz vagy szakmai támogatás megléte. A státuszkezelés nyitott, elfogadó szemléletet igényel a pedagógustól, amelyhez nincs szükség a fent említett (idő, eszköz, szakmai támogatás) külső

segítségére. Mivel azonban a képzők jelentős része megélt ezzel kapcsolatos tapasztalatokat a pedagógusokkal való képzés folyamán, ezért ez a tényező (segítség) is a vizsgálandó elemek közé került. Ebből kiindulva a megjelölt 4 tényező mellé (*Észlelt hasznosság, Használat észlelt egyszerűsége, Attitűd* és az *Önhatékonyság*) beemeltünk még egyet, amelyet összefoglalóan *Akadályokként* neveztünk el.

A harmadik előzménykutatás elvégzése azért volt jelentős a primer kutatás számára, mert ebben a vizsgálatban kerültek megjelölésre azok a tényezők, amelyek hatásának vizsgálatával feltárható, hogy a képző hogyan tudja eredményesebben felkészíteni a pedagógusokat a státuszkezelés alkalmazására.

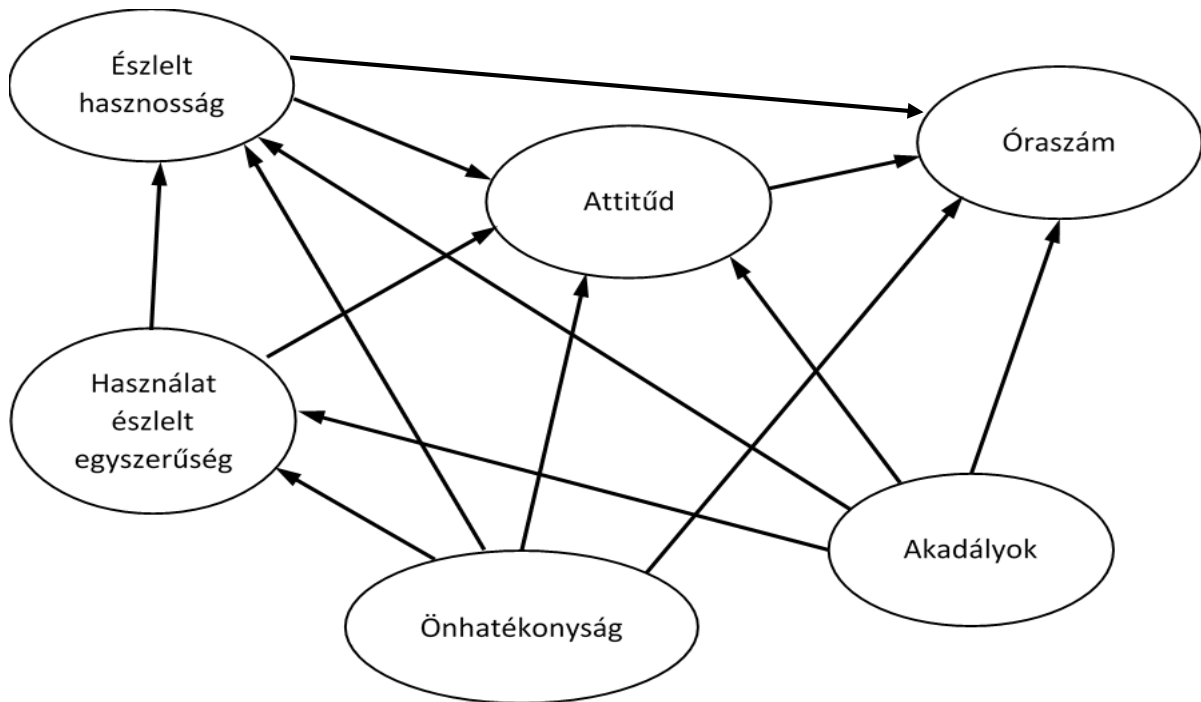
5. A próbamérés

A következő alfejezetben a próbamérés folyamatának és eredményeinek ismertetését teszem meg.

5.1. A próbamérés leírása

A próbamérés során a korábban megjelölt tényezők (látens változók) közötti szignifikáns kapcsolatok és ezek erősségének felderítése történik. Ahhoz, hogy ezt az eredményt elérjük PLS-útelemezést végzünk. A PLS útelemezés belső és külső modellel dolgozik. A belső modellt a tényezők és ezek közötti kapcsolatok (utak) alkotják, míg a külső modell úgynevezett indikátorokból áll, amelyek a kérdőív tényezőkre vonatkoztatott állításai (a kérdőív állításai a

mérőeszköz bemutatásánál kerül ismertetésre). A próbaméréshez alkalmazott *vizsgálati modell* a tényezők közötti *feltételezett* kapcsolatokat mutatja be.

1. ábra A próbaméréshez használt vizsgálati modell

A vizsgálati modellben a korábban feltárt tényezők mellett megjelenik az „óraszám” tényező, amely a tényleges alkalmazást jelenti. A mintában szereplő pedagógusoktól megkérdeztük, hogy a képzést követően hány KIP szerint szervezett órát tartottak. Ezzel a mérőszámmal az alkalmazást validáltuk.

A próbamérés megtervezése során úgy döntöttünk, hogy nem a státuszkezelés alkalmazásáról fogalmazunk meg állításokat, hanem a KIP módszerről. Ennek a döntésnek az az oka, hogy a tényleges alkalmazás felméréséhez szükségünk volt a KIP módszer elvei szerint szervezett órák számára, amely validálja az alkalmazást. Ezt a státuszkezelés alkalmazásával kapcsolatban megkérdezés útján nem lehetséges felmérni, hiszen amennyiben a pedagógus nem megfelelően alkalmazza a státuszkezelést, úgy hiába vallja, hogy használja, hatást nem ér el vele. Emellett a státuszkezelés eljárását nehéz számba venni, nehéz megítélni, hogy mikor alkalmazza a gyakorló pedagógus. Akár csak a dicséret esetében, erről sem készül feljegyzés. Míg egy módszerrel kapcsolatban ezt a validálást könnyebben tehetjük meg, hisz a KIP

módszert megismerő és később alkalmazó intézményekben erről dokumentáció is készül, a pedagógusok saját tanmenetükben jelölni kötelesek.

A vizsgálati modellben szereplő utak közül keressük azokat, amelyek szignifikáns kapcsolatokat mutatnak. Az adatelemzést követően megkapott szignifikáns kapcsolatok kerülnek majd bele a PAM-ba, amelynek jelentősége abban áll, hogy a primer kutatásban az itt kapott kapcsolatok kerülnek elemzésre.

A vizsgálati modellben látható kapcsolatok létrehozásához korábbi kutatások (*T. Nagy és Bernschütz, 2017; Kovács és Bodnár, 2016; Lee, Kozar és Larsen, 2003; Davis, 1989, 1986*) eredményeit használtuk fel.

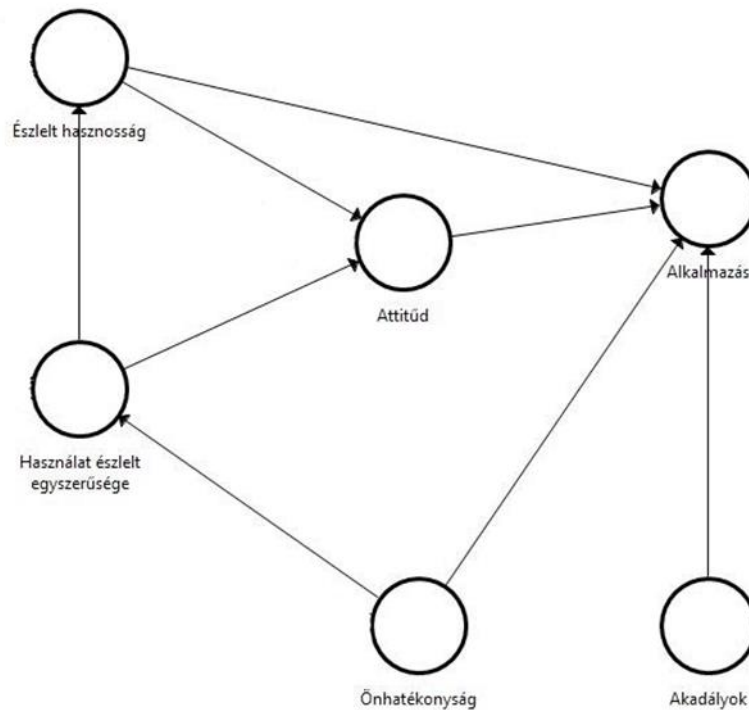
5.2. A próbamérés eredményének bemutatása

A kutatási folyamat ezen részéig felderítésre kerültek a nominális változók (nem, életkor, műveltségi terület, iskola településtípusa), ezek moderáló hatásáról megfogalmazott előfeltevések. Megjelölésre kerültek a pedagógusok státuszkezelés alkalmazásával kapcsolatos döntését befolyásoló – általunk vizsgált – tényezői (*Észlelt hasznosság, Használat észlelt egyszerűsége, Attitűd, Önhatékonyság, Akadályok*).

A primer kutatásunk felmérésében ezeknek a tényezőknek a domináns szerepét, egymásra gyakorolt hatását fogjuk vizsgálni. Ahhoz, hogy ezt megtehesük, szükség van a tényezők közötti szignifikáns kapcsolatok feltárására. Olyan modell felállítását tesszük meg az eredmények elemzésével, mely a tényezőket és a közöttük lévő szignifikáns kapcsolatokat ismerteti, és ez alapján a primer kutatásunk adatainak elemzését elvégezhetjük. Ezt a modellt fogjuk PAM-nak (Pedagogical Acceptance Model-nek) nevezni, mely a TAM mintájára, pedagógiai környezethez innovált elfogadási modell lesz.

Az 5. ábra a PAM modellt ábrázolja, melyet a primer kutatásunk során a tényezők közötti szignifikáns kapcsolatokat ismerteti. A modellben a korábbiakban feltárt és a primer kutatásunk során vizsgálandó tényezők és ezek közötti szignifikáns kapcsolatok láthatók. Az *Észlelt hasznosság* és a *Használat észlelt egyszerűsége* pozitív befolyást gyakorolnak az *Attitűdre*, mely hatást gyakorol a tényleges *Alkalmazásra*. A korábbi kutatások alapján megállapítható, hogy az *Észlelt hasznosság* önmagában is befolyással van az *Alkalmazásra*. A próbamérésünk eredményei szerint kimondható, hogy az *Önhatékonyság* pozitívan befolyásolja a *Használat észlelt egyszerűségét* és a tényleges *Alkalmazásra* is kihat. Az *Akadályok*ként

megnevezett tényező negatívan hat az *Alkalmazásra*, de a vizsgálatunk eredményei szerint a többi tényezőre nincs kihatással.

2. ábra: A PAM

6. A primer kutatás

A primer kutatásunkban több mint 527 pedagógus felmérésén keresztül vizsgáljuk a státuszkezelés alkalmazásával kapcsolatos döntésüket befolyásoló tényezőket, ezek egymásra gyakorolt hatását és a nominális változók moderáló szerepét.

A primer kutatás lefolytatását megelőzően fontos állomás a 2018 május és június hónapban lebonyolított pedagógus-továbbképzések. A Komplex Alaprogram bevezetésére irányuló továbbképzések egyike volt a DFHT-KIP képzés, melynek keretein belül a pedagógusok megismerték a státuszkezelés jelentőségét és alkalmazási lehetőségét a KIP módszeren keresztül. A 20 kontakt órát 10 órás online egység követett, mely során a pedagógusok önfejlesztése történt online segédanyagok, tanórafelvételek segítségével. A továbbképzés elvégzésének feltétele – a továbbképzésen való részvételen kívül – egy, a képző által hitelesített feladatillusztráció elkészítése volt.

A primer kutatásunkhoz használt kérdőívet októberben, a tanévkezdés után egy hónappal küldtük ki. Ezt az időt azért vártuk ki, hogy a pedagógusok lehetőséget kapjanak saját pedagógiai környezetükbe kipróbálni a státuszkezelést, megtapasztalni előnyeit, alkalmazási nehézségeit, megfigyelni tanítványaikra gyakorolt hatását. Az ebben az időszakban megszerzett tapasztalatok segítettek a kutatásunkban részt vett pedagógusoknak releváns válaszokat adni a státuszkezelés alkalmazásával kapcsolatban.

6.1. Az eredmények bemutatása

A PLS útelemzés eredményeit összegezve megállapítható, hogy az általunk felmért 527 pedagógus esetében a státuszkezelés jövőbeli remélt alkalmazásában az *Önhatékonyság* és a *Hasznosság* fejt ki a legdominánsabban a hatását, ezek megerősítését a képzőnek szem előtt kell tartania. Az általunk felmért *Akadályok* és az *Attitűd* tényezője gyenge hatást gyakorolt az alkalmazás döntésének meghozatalakor.

A többszoportos vizsgálat (MGA – Multigroup analysis) eredményeinek összegzése a következő az általunk megjelölt nominális csoportokat elkülönítve:

- A férfiak esetében a *Hasznosság* tényezője hat dominánsabban a női pedagógusokhoz képest, míg a nők esetében – bár nem szignifikánsan – a *Használat egyszerűségének* megerősítésére szükséges figyelmet szentelni.
- Az életkor tekintetében az 50 év feletti pedagógusok státuszkezelés alkalmazását befolyásoló tényezők közül az *Önhatékonyság* hat dominánsan, ennek megerősítésére van szükségük.
- A tanítók esetében kimutatásra került, hogy – a tanárokkal összevetve – számukra leginkább az *Attitűd* és az *Önhatékonyság* befolyásolja a státuszkezelés jövőbeli alkalmazásáról meghozott döntést.
- A falusi pedagógusokat, a városiakhoz képest erősebben befolyásolja az *Attitűdjük*, míg a városi iskolában tanító pedagógusok esetében az *Önhatékonyság* tényezője igényel megerősítést a státuszkezelés jövőbeli alkalmazásának céljából.

7. Következtetések

A primer kutatásunk során az előzménykutatások alkalmával feltárt státuszkezelés jövőbeli alkalmazását befolyásoló tényezők egymásra hatásának és domináns szerepének, illetve a nominális változók moderáló hatásának vizsgálata történt. Kutatásunk lefolytatásának fő célja az volt, hogy mélyebben megismerjük a pedagógusok döntéshozatalát a nominális változókon keresztül a státuszkezelés jövőbeli alkalmazásával kapcsolatban. A kapott eredmények elemzésével reméljük a státuszkezelés megismertetésének optimalizálását, fejlesztését, a státuszkezelést megismertető továbbképzés egyes tematikus elemeinek esetleges átstrukturálásán, hangsúlyozásán keresztül.

A továbbképzés megkezdésekor a képzőnek azonnali döntést kell hoznia a továbbképzés felépítésének, egységeinek hangsúlyozásáról anélkül, hogy elegendő információja lenne az általa fejlesztendő pedagógusokról. Azonban, amint megkezdődik a továbbképzés, a pedagógusok összetételéről képet kap. A következőkben olyan javaslatokat kínálunk az általunk elvégzett kutatás alapján, mely pusztán a pedagógusok összetételének ismeretében tudatos döntési lehetőséget nyújt a képzőnek.

A javaslatokat úgy teszem meg, hogy a tényezőket és az ezekre ható tematikus egységeket különítem el és mellé rendelem a nominális változókat.

7.1. Hasznosság

A kutatásunk során kapott eredmények alapján megállapítható, hogy a *férfi pedagógusok* esetében a státuszkezelés jövőbeli alkalmazásáról meghozott döntésben a státuszkezelés *Hasznossága* játszik domináns szerepet. A következőkben a továbbképzésnek azon tematikus egységeit emelem ki, melynek hangsúlyozásával a férfi pedagógusok fejlesztése eredményesebbé válhat.

Amennyiben a férfi pedagógusok jelentős számban vannak jelen a továbbképzésen, úgy a továbbképzés első tematikus egységéből (*Pedagógiai kultúraváltás*) az elméleti részt illetve a KIP módszer szerint szervezett szimulált tanórát szükséges erősíteni, hangsúlyozni. Az elméleti rész során a képző a méltányos osztályterem megteremtéséről és a KIP módszer alkalmazásáról tart egy rövid előadást ppt bemutató segítségével. Ez a részegység a pedagógusok Hasznosságra vonatkozó tényezőjére hat. A szimulált óra során a pedagógusok tanulóként élik át a státuszkezelést, így ez szintén ennek Hasznosságát látta. Ennek a két

tematikus résznek az erősítése a férfiak esetében a státuszkezelés jövőbeli alkalmazásának valószínűségét mozdítja pozitív irányba.

A második tematikus egységben (*Stratégia*) a *Képzői kézikönyv*ben közölt ütemezésben látható, hogy „*igény szerint*” ismételt szimulált óra megtartása, szervezése lehetséges. Ennek a megtartásáról természetesen a képző dönthet az alapján is, hogy megkérdezi a fejlesztésen részt vevő pedagógusokat, hogy igénylik-e ezt, de – a kutatásunk eredményei alapján – dönthet úgy is, hogy amennyiben több a férfi pedagógus vagy jelentős az arányuk, akkor a Hasznosság tényezőjét célszerű erősíteni, és ezért az ismételt szimulált óra mellett dönt, erre fordít több időt.

A harmadik tematikus egységben (*A pedagógiai kompetenciák fejlesztésének lehetőségei*) a képző szakmai diskurzust indít a diákok státusz helyzetének hatásairól, az alulmotiváltság kezeléséről, a magatartásproblémák rendezéséről. Ebben a beszélgetésben a képző saját tapasztalatait és a már a státuszkezelést alkalmazó kollégák véleményét is felfedi, ismerteti. A férfi pedagógusok számára ennek a beszélgetésnek a hangsúlyozása is a státuszkezelés jövőbeli alkalmazásának lehetőségét erősíti.

7.2. Használat egyszerűsége

A *női pedagógusok* státuszkezeléssel kapcsolatos döntését befolyásoló tényezők vizsgálata során kiderült, hogy őket a státuszkezelés *Használatának egyszerűsége* befolyásolja a jövőbeli alkalmazásról meghozott döntésben. Hangsúlyozni szükséges, hogy a szignifikanciahatárt ugyan nem éri el a kapott érték, de mivel megközelíti, ezért érdemes szem előtt tartani, hogy a női pedagógusok fejlesztésekor erre a tényezőre érdemes figyelmet, hangsúlyt szentelni.

A női pedagógusok státuszkezeléssel kapcsolatos döntését mozdíthatjuk pozitív irányba, ha a továbbképzés második tematikus egységében (*Stratégia*) a KIP szerint szervezett órák során alkalmazott feladatillusztrációk elemzése, elemeinek, szabályainak megismerése, ennek elkészítéséről való ötletelés hangsúlyozása történik. A képző ekkor megismerteti a pedagógusokkal a státuszkezeléshez szükséges módszer – a KIP – során alkalmazott innovatív feladatok szerepét, hatását, kötelező elemeit és példákat mutat be a megfelelő innovatív feladatokról. A továbbképzés ezen részével erősíthető a Használat egyszerűségének tényezője, mely a női pedagógusok alkalmazásáról való döntését pozitívan befolyásolja.

Ugyanebben a tematikus egységben kapnak segítséget a pedagógusok abban, hogy hogyan érdemel elkezdni intézményi illetve osztálytermi szinten a KIP – következőképpen a

státuszkezelés – bevezetését. Ennek a megbeszélése, a felmerülő kérdések megválaszolásával megerősíthető a női pedagógusok Használat egyszerűsége tényezője.

Ugyan már nem a kontakt órához tartozó egység, de a Használat egyszerűségének megerősítése céljából fontos az E-learning tanfolyam. A hozzáférhető online felületen a pedagógusok elérhetnek ötleteket a feladatillusztrációk megszerkesztéséhez, videókat nézhetnek a hatékony státuszkezelésről, melyekhez megfigyelő szempontsoron keresztül tudatos önfejlesztést végezhetnek. Az online önfejlesztés megerősíti a státuszkezelés Használatának egyszerűségéről való megítélést. Minél több pozitív példát látnak a státuszkezelés használatáról, minél több innovatív feladatillusztrációt olvasnak, annál könnyebbnek, kivitelezhetőbbnek látják a státuszkezelést, ezáltal a Használat egyszerűsége tényezője erősödik. Ez a nők esetében elvezethet a jövőbeli alkalmazás valószínűségének javításához.

7.3. Önhatékonyság

A primer kutatásunk során végzett vizsgálatok eredményeinek elemzése alapján megállapítottuk, hogy az Önhatékonyság tényezője 3 elkülönített csoportban fejt ki leginkább a hatását: *az 50 év feletti pedagógusok* esetében, *az alsó osztályok tanítói* kapcsán és a *városban oktató pedagógusok* döntésében felt ki dominánsabb hatást ez a tényező.

A továbbképzés második tematikus egységében (*Stratégia*) történik a korábban megismert feladatillusztrációk elkészítése, megszerkesztése, erről való közös ötletelés akár műveltségi terület vagy szimpátia szerinti csoportokba szerveződve, akár önálló munkavégzésként. A képző arra sarkallja a pedagógusokat, hogy próbáljanak megalkotni olyan feladatokat, mely a státuszkezelés lehetőségét hordozza magában. Ezzel a szakmai támogatással a pedagógusok Önhatékonyságát erősíti ekkor a képző. Ezek alapján tehát a képző számára kínált javaslatunk az, hogy amennyiben az általa fejlesztendő pedagógusok többsége 50 év feletti, vagy az adott továbbképzésen inkább tanítók vesznek részt, illetőleg a fejlesztendő pedagógusok városban dolgozó tanárok-tanítók, akkor a feladatillusztrációk elkészítésére, megszerkesztésére célszerű hangsúlyt fektetni, akár több időt szánni.

A már a Használat egyszerűsége tényezőnél említésre került E-learning rész az Önhatékonyság tényezőjét is erősíti az online önfejlesztés lehetőségével és ezen az internetes felületen elérhető segédletek tanulmányozásával, tehát az említett csoportok számára is kiemelten fontos az online tanulás lehetősége.

7.4. Attitűd

Habár a PLS útelemzés eredménye azt mutatta, hogy az egész mintát tekintve az Attitűd gyenge hatást fejt ki a státuszkezelés jövőbeli alkalmazásáról meghozott döntésben, a nominális adatok alapján létrehozott csoportok összevetésekor azt az eredményt kaptuk, hogy az Attitűd a *falusi pedagógusokat* erősebben befolyásolja, mint a városi iskolák pedagógusait.

A továbbképzés első részegységében (*Pedagógiai kultúraváltás*) a képző bevezető beszélgetéssel indítja a fejlesztést, mely a tanteremben tapasztalt problémák, sikerek, sikertelenségek feltárására, kibeszélésére irányul. Ez a beszélgetés a pedagógusok Attitűdjére hat, de nem közvetlenül a státuszkezelésre irányul, viszont említésre kerül/kerülhet a pedagógusok nézeteinek feltárásával, a képző tapasztalatainak bemutatásával. Szintén az első tematikus egységben szerveződik meg az első szimulált KIP szerint szervezett óra, mely – azáltal, hogy a pedagógusok diákként élik át az órát – a Hasznosság mellett hat az Attitűdre, tehát a falusi pedagógusok döntését a státuszkezelés jövőbeli alkalmazásáról pozitív irányba mozdíthatja.

A továbbképzés mindegyik egységében jelen vannak nevelési szituációs játékok. Ezeknek jelentősége abban áll, hogy megismerésükkel és az osztálymunkában való felhasználásukkal a pedagógusok érzékenyíteni tudják diákjaikat. Segítségükkel rávezethetik őket a hatékony együttműködésre, egymás segítésére. A továbbképzésben ezek a játékok úgy jelennek meg, mint a szimulált óra, tehát hogy a pedagógusok elsőként a diákok szerepéből, szemszögéből ismerkednek meg ezekkel, majd csak ezt követően történik a hatásokról való szakmai diskurzus. Ezeknek a játékoknak a jelenléte, lefolytatása szintén az Attitűdöt erősíti, hangsúlyozásuk a falusi pedagógusok esetében az alkalmazás céljából jelentős.

A második tematikus egységben (*Stratégia*) – ahogy a férfi pedagógusok esetében említésre került – az „*igény szerinti*” ismételt szimulált óra megtartásáról dönt a képző. Amennyiben a továbbképzésen többségében falusi pedagógusokat fejleszt a képző, úgy az ismételt szimulált óra megtartását javasoljuk.

A harmadik egységben (*A pedagógiai kompetenciák fejlesztésének lehetőségei*) a képző kötetlen beszélgetést indít a pozitív megerősítés jelentőségéről, a státuszkezelésről, a diákok alulmotiváltságának és magatartásproblémáinak rendezéséről. Mivel ekkor – a Hasznosság mellett – az Attitűd erősítése történik, a falusi pedagógusok számára nagyobb jelentőséggel bír, hangsúlyozását javasoljuk.

8. Összegzés és továbbmutatás

A kutatásunk a pedagógusok státuszkezelés jövőbeli alkalmazásáról hozott döntésének vizsgálatára, mélyebb elemzésére irányult. Feltártuk a státuszkezelést megismertető képzők tapasztalatait a státuszkezelés továbbörökítésével kapcsolatban. Megismertük a kutatásunkban szereplő pedagógusok döntését befolyásoló tényezők hatását, domináns szerepét. Feltártuk, majd megvizsgáltuk a képzők által megszerzhető nominális adatok alapján létrehozott csoportok moderáló hatását, elemeztük az ezek között kimutatható különbségeket a státuszkezelés jövőbeli alkalmazását befolyásoló tényezőkre fókuszálva. A megszerzett információkon, adatokon keresztül a státuszkezelés továbbörökítésének fejlesztésére tettünk javaslatokat.

Ezek mellett célunk volt egy olyan vizsgálati módszer, statisztikai eljárás bemutatása, kipróbálása, mely segítséget jelenthet a pedagógusok egy új ismeret – kutatásunkban a státuszkezelés – jövőbeli alkalmazásáról meghozott döntésének megismerésében. További kutatási lehetőséget hordoz magában az általunk vizsgált tényezők mélyebb megismerése, elemzése, akár tényezőspezifikus vizsgálatok elvégzése. A kutatásunkban vizsgált Akadályok – mely számításaink szerint gyengén hatottak az alkalmazásra – igényelne egy mély, átfogó vizsgálatot, mely csak a gátló tényezők felderítésére és az ezek esetleges orvoslására irányulna. Továbbmutatást jelenthet a primer kutatásunkban alkalmazott számítások elvégzése egy nagyobb, reprezentatív mintán. A kutatási folyamatunk középpontjában kezelt tényezőkön kívül egyéb befolyásoló erő vizsgálata, elemzése is jelentős potenciált hordozhat magában. További kutatásokat lehetne végezni a pedagógusok döntéshozatalának megismeréséről egy másik módszer vagy eljárás továbbörökítésén keresztül, mely szintén jelentős lehet a neveléstudomány fejlődése számára.

Felhasznált irodalom

- Falus Iván (2013): *Új tendenciák a pedagógus-továbbképzés nemzetközi gyakorlatában*. http://www.oktatas.hu/koznevelas/projektek/tamop_315_pedkepzes_fejl/projekthirek/nyi_tokonferencia_beszamolo/6_szekcio/6_1_falus
- Falus Iván (2006): *A tanári tevékenység és a pedagógusképzés új újtai*. Budapest, Gondolat Kiadó.
- Gefen, D., Straub, D. W. és Boudreau M-C (2000): Structural Equation Modeling Techniques and Regression: Guidelines For Research Practice In: *Communications of Association for Information Systems*. **4**. 1-77.
- Henseler, J. és Ringle C. M. (2009): The Use of Partial Least Squares Path Modeling in International Marketing. In: *New Challenges to International Marketing Advances in International Marketing*. **20**. 277-319.
- Jakab György, Alexandrov Andrea és Horváth H. Attila (2016): Bevezetés a digitális pedagógiai kultúrába. *Új Pedagógiai Szemle*, **66**. 3-4. sz. 45-52.
- Kazár Klára (2016): *A márkaközösségek pszichológiai érzetének vizsgálata zenei fesztiválok esetén PLS útelemzés segítségével*. Doktori értekezés. Kézirat. SZTE GTK Közgazdaságtani Doktori Iskola, Szeged.
- Kazár Klára (2014): A PLS-útelemzés és alkalmazása egy márkaközösség pszichológiai érzetének vizsgálatára. *Statisztikai Szemle*, **92**. 1. sz. 33-52.
- K. Nagy Emese (2015): *KIP-könyv I–II*. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc.
- K. Nagy Emese (2012): *Több mint csoportmunka*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- K. Nagy Emese és Pálfi Dorina (2017): Paradigmaváltás a pedagógusképzésben? *Új Pedagógiai Szemle*, **67**. 1-2. sz. 76-82.
- K. Nagy Emese és Révész László (2019): *Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban (DFHT) metódus mint a Komplex Alapprogram tanítási-tanulási stratégiája, fókuszban a tanulók státuszkezelése*, Líceum Kiadó, Eger.
- Mihály Ildikó (2005): Érdekességek a tanárok továbbképzésének nemzetközi gyakorlatáról. *Új Pedagógiai Szemle*, **55**. 9. sz. 56-63.
- Nagy Márta (2004): Pedagógusok, továbbképzésen. In: Simon Mária (szerk.): *Válaszol az iskola*. Budapest, Országos Közoktatási Intézet.

- Nahalka István (2018): Van jövője az iskolának. In: *Új Pedagógiai Szemle*, **68.** 1-2. sz. 118-122.
- Nahalka István (2013): Konstruktivizmus és nevelés. In: *Neveléstudomány: oktatás – kutatás – innováció*, **1.** 4. sz. 21-33.
- Nahalka István (2002): *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Radó Péter (2017): *Az iskola jövője.* Noran Libro, Budapest.
- Roeders, P. és Gefferth Éva (2007): *A hatékony tanulás titka.* Trefort Kiadó, Budapest.
- Sarstedt, M., Henseler, J. és Ringle, C. M. (2011): Multigroup analysis in partial least squares (PLS) path modelling: alternative methods and empirical results. *Measurement and Research Methods in International Marketing*, **22.** 195-218.
- Varga László (2011): Új paradigmák: Globalizáció és konstruktivizmus. *Létünk*, **41.** 4. sz. 21-30.

Az értekezéshez tartozó tudományos közlemények

- K. Nagy Emese és Pálfi Dorina (2018): Komplex Instrukciós Program – KIP, 1st European Education Summit, Belgium.
- K. Nagy Emese és Pálfi Dorina (2017): Paradigmaváltás a pedagógusképzésben? *Új Pedagógiai Szemle*, **67.** 1-2. sz. 76-82.
- K Nagy Emese és Pálfi Dorina (2016): A Komplex Instrukciós Program (KIP) nemcsak mint technika, hanem mint pedagógiai attitűdváltással kísért metódus. In: Zsolnai Anikó és Kasik László (szerk., 2016): *A tanulás és nevelés interdiszciplináris megközelítése: XVI. Országos Neveléstudományi Konferencia*. Szeged. 226.
- Pálfi Dorina (2020): Az osztálytermi státuszt befolyásoló szociális háttér hatásának vizsgálata. In: Engler Ágnes, Rébay Magdolna, Tóth Dorina Anna (szerk. 2020): *Család a nevelés és az oktatás fókuszában*. Absztraktkötet. XX. Országos Neveléstudományi Konferencia. Debrecen. 381.
- Pálfi Dorina (2019): A pedagógusok státuszkezelésre való felkészítésének nehézségei a tréneri tapasztalatok tükrében. In: Varga Aranka, Andl Helga és Molnár-Kovács Zsófia (szerk. 2019): *Neveléstudomány – Horizontok és dialógusok*. Absztraktkötet. XIX. Országos Neveléstudományi Konferencia. Pécs. 502.
- Pálfi Dorina (2018): Óraterv-illusztráció (TÖ/5/46. DFHT-KIP); Óraterv-illusztráció (TÖ/6/5. DFHT-KIP); Óraterv-illusztráció (TÖ/7/19. DFHT-KIP); Óraterv-illusztráció (TÖ/8/7. DFHT-KIP). In: Várkonyi Péter (szerk. 2018): *Felső tanári kézikönyv a történelem tantárgy tanításához*. Líceum Kiadó, Eger. 25-28; 42-45; 60-64; 82-86.
- Pálfi Dorina (2018): Az osztálytermi státuszrangsorhoz kapcsolódó pedagógusnézetek vizsgálata. In: K. Nagy Emese és Simándi Szilvia (szerk. 2018): *Sokszínű neveléstudomány: Válogatás a Pedagógiai Szakbizottság tagjainak a munkáiból*. Líceum Kiadó, Eger. 56-64.
- Pálfi Dorina (2018): Technology Acceptance Model konvertálása és alkalmazása egy pedagógusképzés sikerességének vizsgálatában. In: Fehérvári Anikó, Széll Krisztián és Misley Helga (szerk. 2018): *Kutatási sokszínűség, oktatási gyakorlat és együttműködések*. Absztrakt. XVIII. Országos Neveléstudományi Konferencia. Budapest. 384.
- Pálfi Dorina (2017): Az osztálytermi státuszrangsorhoz tartozó pedagógusnézetek vizsgálata. In: Kerülő Judit, Jenei Teréz és Gyarmati Imre (szerk., 2017): *XVII. Országos Neveléstudományi Konferencia: Program és absztrakt kötet*. Nyíregyháza. 143.

Pálfi Dorina (2017): A felelősség ereje. In: K. Nagy Emese (szerk. 2017): *KIP: Munka heterogén csoportban*. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc. 69-71.

Pálfi Dorina (2015): *Út a katedrára: Egy frissdiplomás pedagógus nehézségei és egy megoldást jelentő módszer*. Konferenciaelőadás, Eszterházy Károly Egyetem - Comenius Kar, Sárospatak, Konferencia címe: A pedagógusképzés teljes vertikumát biztosító szervezeti integrációk megvalósítása.

Megjelenés alatt: Dorina Pálfi (2020): *A státuszkezelés jövőbeli alkalmazását befolyásoló tényezők feltárása*